Statusrapport

Digital Mognad i Offentlig Sektor

2019

Om Digital Förvaltning

Digital Förvaltning är ett forskningskonsortium inom ramen för Swedish Center for Digital Innovation. Målsättningen är att stödja offentlig sektor i strävan efter accelererad digitalisering. Sättet detta görs är att bedriva tillämpad forskning i nära samarbete med offentliga aktörer. Genom forskningen skapas möjligheten för bättre, evidensbaserade beslut.

Som ett led i forskningen har konsortiet, på uppdrag av Regeringskansliet, tagit fram en modell för att mäta och följa upp digital mognad i offentlig sektor. Genom att sammanställa faktorer som i forskningen bevisats värdefulla för organisationers förmåga att realisera nyttan med digitalisering är DiMiOS den första evidensbaserade modellen för att mäta och följa upp digital mognad.

Målsättningen är att genom att offentliga organisationer mäter och följer upp sin mognad kan man stärka förmågan att lära av varandra. På det sättet skapar DiMiOS förutsättningar för accelererad digitalisering.

Om Swedish Center for Digital Innovation

Swedish Center for Digital Innovation (SCDI) är ett strategiskt initiativ från Göteborgs universitet, Handelshögskolan i Stockholm samt Umeå universitet där man samarbetar kring forskning, utbildning och samverkan för digital innovation. Målsättningen är att stärka Svenska organisationers digitala förmåga genom excellent verksamhet. För vidare information, se www.scdi.se.

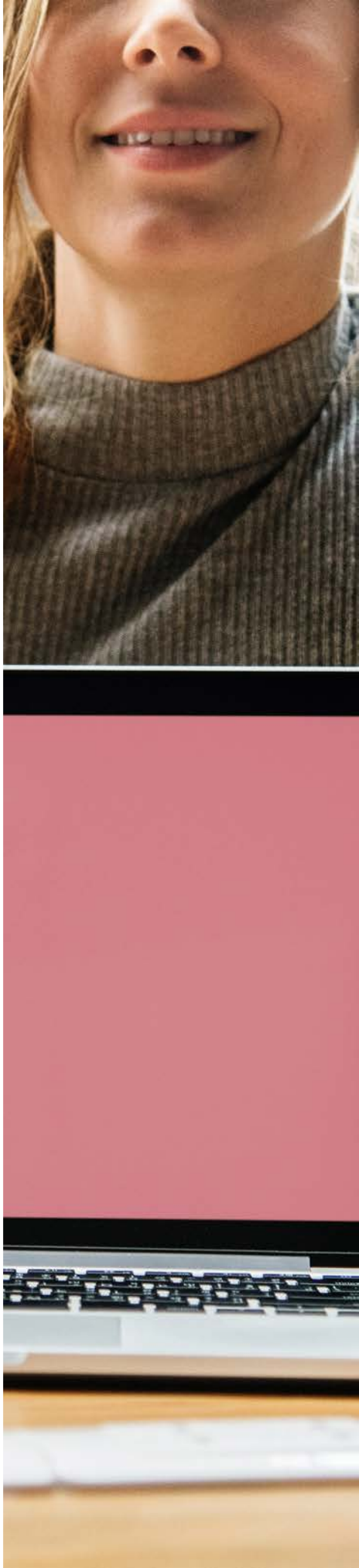

Studiens metod

DiMiOS har under 2018 använts av 72 organisationer inom offentlig sektor enligt fördelningen nedan. Sammanlagt har 2 032 respondenter svarat på enkäten. Av dessa ingår resultatet från de 32 senaste mätningarna i denna sammanställning, eller 1 732 respondenter. Studien bygger på den metod för mätning av digital mognad som togs fram av forskare vid Göteborgs universitet på uppdrag av Regeringskansliet under 2017.

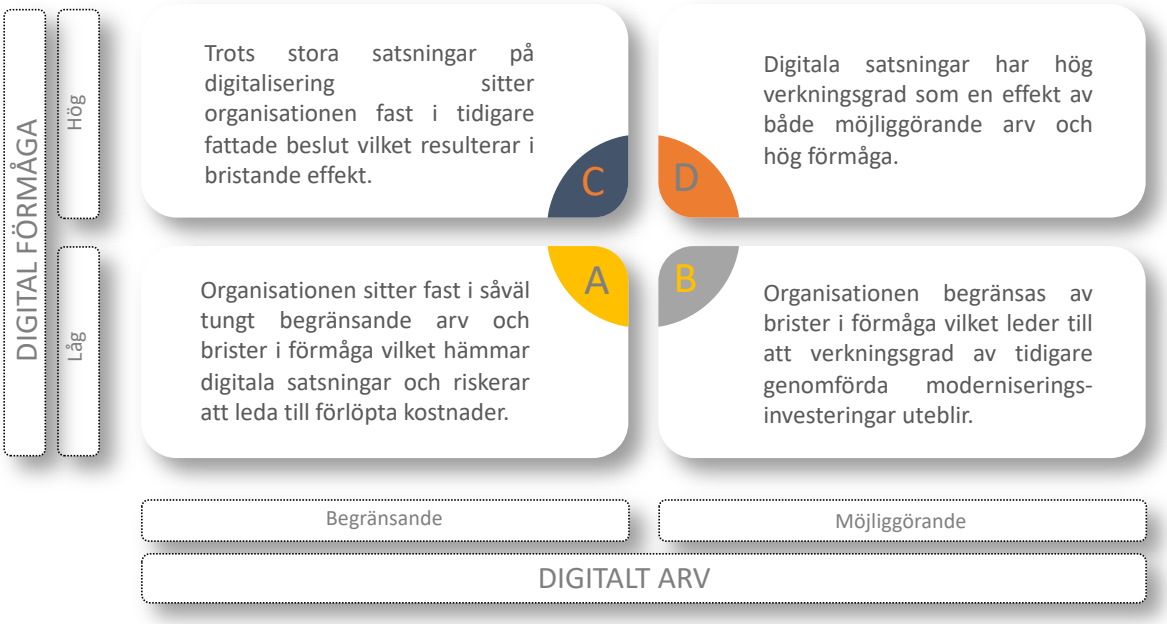

Figur 1. Översikt av DiMiOS.

Digital mognad är organisationens förmåga att tillgodogöra sig nyttorna med digitalisering. Detta mäts genom en positionering i två dimensioner, digitalt arv och digital förmåga. För vidare information om den underliggande modellen, se Vitbok DiMiOS via www.digitalforvaltning.se/rapporter.

32

Antal organisationer som ingår i den aktuella mätperioden.

Digital mognad i Sverige

Den aktuella nivån av digital mognad i Sverige är 41%. Med andra ord saknas en bred uppsättning av de förutsättningar som krävs för att leva upp till regeringens högt ställda mål om att bli bäst i världen på att dra nyttan ur digitalisering. För att lyckas med accelererad digitalisering krävs att offentlig sektor arbetar målmedvetet med att säkerställa att de nödvändiga förutsättningarna finns på plats.

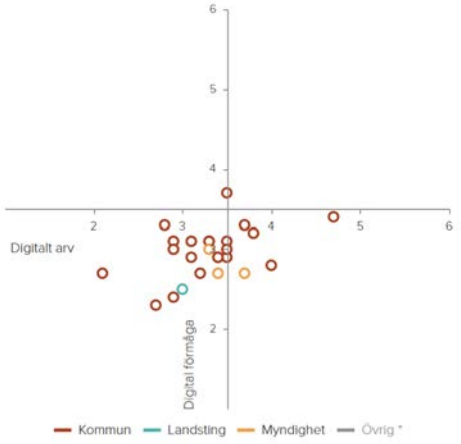

Figur 2. Spridning digital mognad

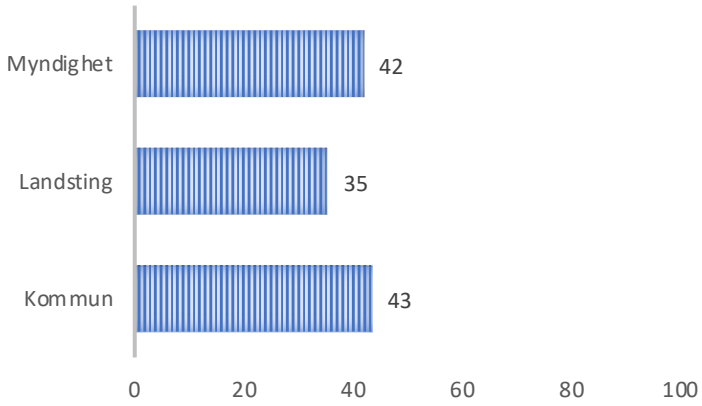

Figur 3. Digital mognad per sektor.

Prioriterade områden

Studien visar att trots att mognaden är högre relaterad till det digitala arvet (46%) än den digitala förmågan (39%) så behöver offentlig sektor prioritera arbete med att åtgärda arvet. Orsaken till detta är att det digitala arvet direkt dimensionerar skalbarhet och nytta med digitala initiativ. I dagsläget är arvet fortfarande begränsande för digital mognad, vilket resulterar i betydande risker med förlupna kostnader kopplade till digitala initiativ.

41%

Grad av digital mognad i offentlig sektor våren 2019

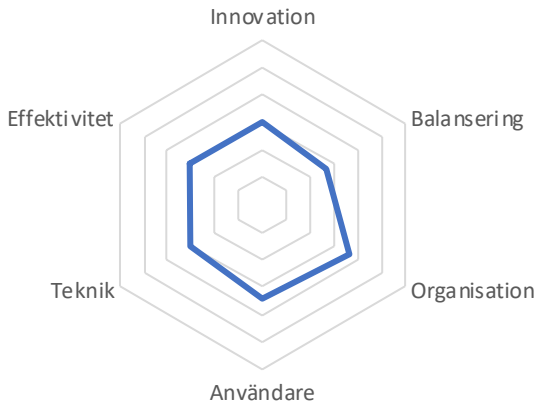

Figur 4. Spindeldiagram över områden

Digitalt arv

Det digitala arvet är fortfarande begränsande snarare än möjliggörande för digitalisering. Av de undersökta faktorerna är den enda faktor som uppnår möjliggörandestatus Arbetsmiljö, och övriga faktorer ses samtliga som begränsande i dagsläget.

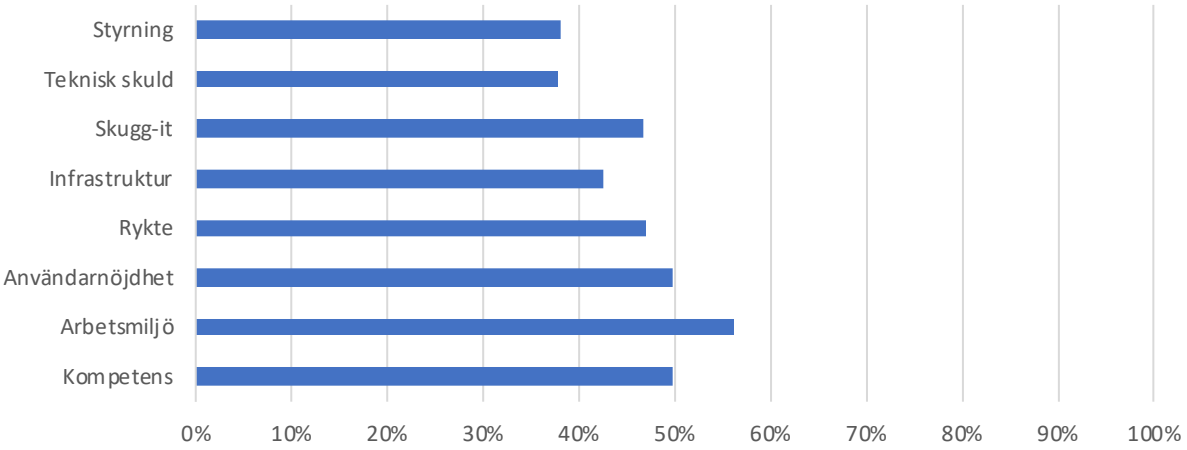

Figur 5. Mognad per faktor Digitalt arv.

Särskilt styrningen och den tekniska skulden utmärker sig genom en låg nivå. Här framgår att man fortfarande arbetar i motvind när det gäller styrningen av it-funktioner och underliggande infrastruktur. Vidare syns att tidigare investeringar tenderar att hanteras kortsiktigt vilket lett till inlåsningseffekter och utvecklingsrelaterade genvägar.

De skillnader som framträder mellan de tre typer av organisationer som mätts visar att den tekniska aspekten av arvet är särskilt utmanade för myndigheter och landsting. Detta resulterar i att vi kan förvänta oss att se fortsatt eftersatt digital mognad innan dessa typer av organisationer gör upp med sitt digitala arv och moderniserar sin underliggande infrastruktur.

46%

Grad av digitalt arv i offentlig sektor våren 2019

Digital förmåga

Den digitala förmågan är i dagsläget 39% inom offentlig sektor, dvs i det undre spannet av medel. De faktorer som utmärker sig som särskilt låga är Nyttorealisering (26%), Kompetensförsörjning (33%), Försörjningsstrategi (34%) och Prioritering (34%).

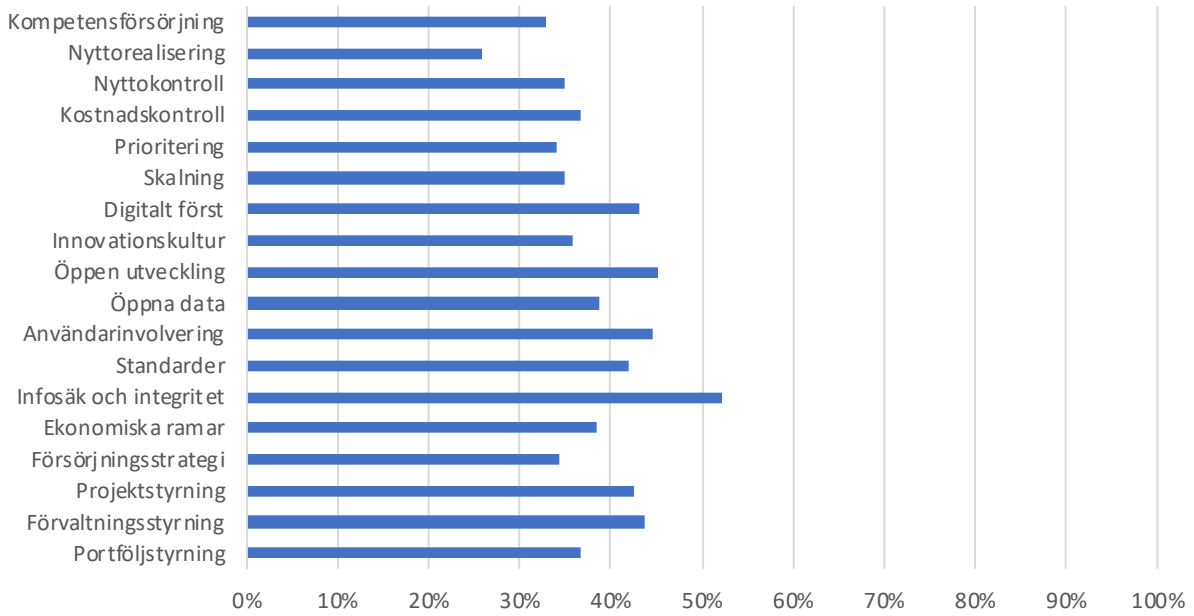

Figur 6. Mognad per faktor Digital förmåga.

Dessa resultat är i linje med tidigare undersökningar som påpekat brister i just nyttorealisering inom offentlig sektor, svårigheter att nyttja extern försörjning av IT och brister i kompetensförsörjning som särskilda utmaningar. Samtliga faktorer som lyfts som svaga i undersökningen pekar på övergripande brister kopplade till verksamhetsstyrningen. Detta gör att initiativ för att åtgärda bristerna behöver vara kopplade till en genomlysning och förändring av styrningsarbetet kopplat till digitalisering.

39%

Grad av digital förmåga i offentlig sektor våren 2019

Kunskapsluckor

Parallellt med att mäta nivå av digital mognad samlar DiMiOS in statistik kring vilka frågor respondenterna saknar underlag att svara på. Det kan röra sig om att de saknar inblick i t.ex. hur portföljstyrningen ser ut i organisationen, eller att de helt enkelt inte förstår vad portföljstyrning är.

För att rätt förutsättningar skall bara på plats krävs det att individer involverade i styrningen av digitala initiativ har en god insikt i vad dessa förutsättningar är samt vad nuvarande status är.

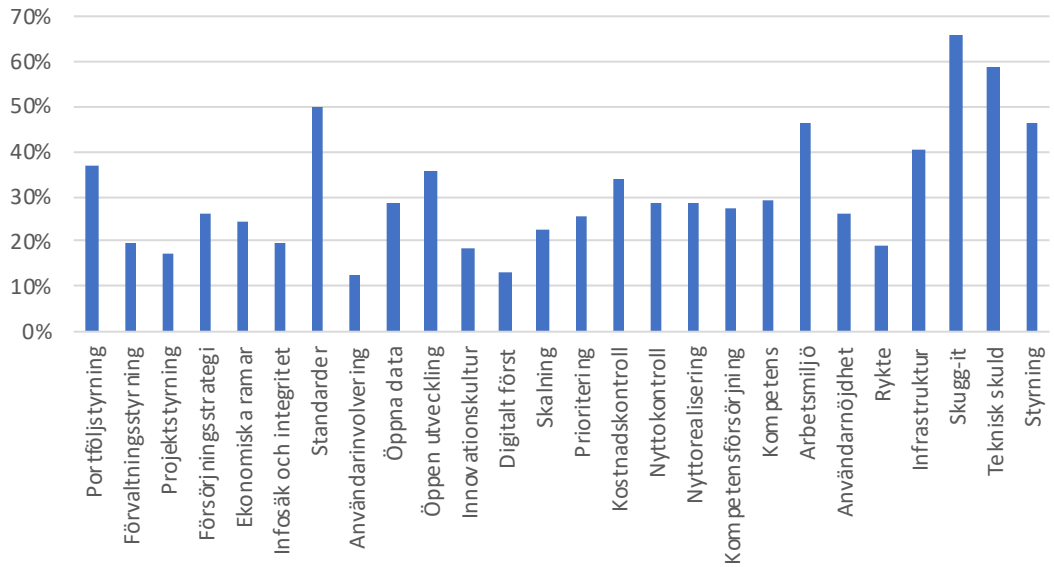

Figur 7. Frekvens svar med ”Vet ej”.

I figur 7 presenteras en översikt av vilka frågor som respondenterna var omedvetna om organisationens nuvarande status inom. Som framgår är frågor avseende teknik i det digital arvet överrepresenterade, med en majoritet av respondenterna osäkra på nivån av skugg-it och teknisk skuld. Även standarder, IT-avdelningens arbetsmiljö och styrning uppvisar en relativt hög grad av osäkerhet.

31%

Genomsnittlig grad av ”Vet ej” i offentlig sektor

Inspiration för att lära av varandra

Som en del i undersökningen tillfrågades respondenter om att kort beskriva initiativ som de upplevt positivt påverkat den digitala mognaden inom respektive område. Allt som allt lyftes 292 initiativ fram. Tanken är att dessa initiativ utgör en grund för analys.

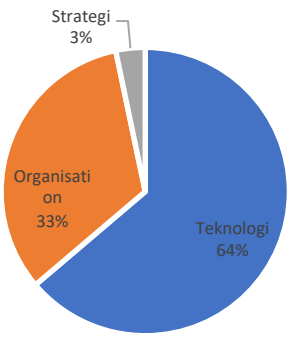

Figur 8. Initiativens form.

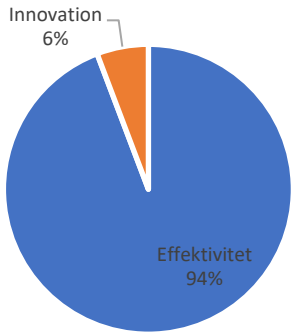

Figur 9. Distribution effektivitet vs innovation.

En överväldigande majoritet (94%) av initiativen är riktade mot ökad intern effektivitet i respektive organisation (Figur 8). Vidare är en majoritet av initiativen (64%) tekniska, i form av ett nytt system, en ny digital tjänst et cetera. Ur detta dras slutsatsen att den nuvarande inriktningen på digitalisering i offentlig sektor är tekniskt driven effektivisering. Givet behovet av balansering av effektivitet och innovation inom offentlig sektor är detta resultat oroväckande och bör ses som en potentiell risk.

Samtidigt visar analysen att majoriteten av initiativ är inriktade på att stärka den digitala förmågan snarare än det digitala arvet (Figur 10). Risken associerad till att satsa på stärkning av digital förmåga innan man gjort en tillräcklig modernisering av det digitala arvet är överhängande, och kan resultera i en ökad förekomst av förlupna kostnader kopplade till digitalisering. Givet att det digitala arvet ej är möjliggörande för digitalisering, försvåras nyttorealisering på övergripande verksamhetsnivå.

292

Antal initiativ identifierade i offentlig sektor våren 2019

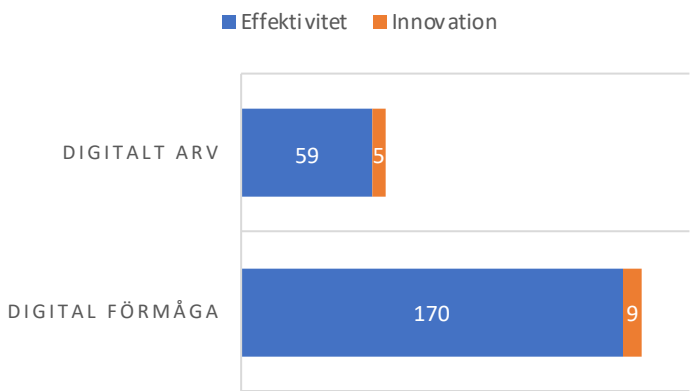

Figur 10. Distribution arv kontra förmåga.

Rekommendationer

Som ett led i forskningen har vi tagit fram en uppsättning rekommendationer ur den genomförda analysen. Dessa rekommendationer är generella, och bör ses som utgångspunkt för ledningsdialog snarare än direkta ingångar för handling. De bygger på det framkomna snittet av organisationernas digitala mognad, och är därmed inte verksamhetsspecifika.

Organisationer inom offentlig sektor bör:

- Inventera och analysera brister i existerande styrning för att föreslå och implementera reviderad styrning som ej motverkar digitalisering.
- Fokusera på att identifiera brister i existerande digitalt arv som begränsar hemtagningen av nyttan av nya digitala initiativ.
- Säkerställ en ändamålsenlig balans mellan initiativ riktade mot digital förmåga kontra digitalt arv.
- Skapa en tydlig översikt av aktuella initiativ avseende om dessa är inriktade mot effektivitet eller innovation, samt om de är av operativ- eller strategisk art.
- Säkerställ en ändamålsenlig balans mellan initiativ riktade mot innovation och effektivitet och följ upp framsteg.
- Komplettera existerande internt orienterade initiativ med externt orienterade, där användare i ett tidigt skede bjuds in att vara delaktiga i design.
- Genomför riktad utbildning kring de förutsättningar som krävs för att säkerställa accelererad digitalisering.
- Mät och följ upp digital mognad samt lär av andra genom att både dela och ta del av andras lärdomar.

SCDI

Om verktyget

DiMiOS är ett verktyg framtaget för att mäta och följa upp digital mognad i offentlig sektor. Framtagningen har skett inom ramen för ett forskningsprojekt initierat av Regeringskansliet och genomförts av forskare vid Swedish Center for Digital Innovation. Verktyget lanserades under hösten 2018 och finns tillgängligt via www.digitalforvaltning.se. I dagsläget har ett 80-tal organisationer använt verktyget för att mäta sin digitala mognad.

Målsättningen är att skapa ett faktabaserat underlag för att stödja beslutsfattande för accelererad digitalisering i offentlig sektor. För att skapa detta har forskningen identifierat återkommande faktorer och förutsättningar för att lyckas få nyttan av digitalisering. DiMiOS mäter och följer upp dessa förutsättningar snarare än effekterna av digitalisering.

Forskningskonsortiet publicerar löpande statusrapporter på basis av den data som kommer in, parallellt med att man arbetar med vidare forskning för att skapa en bättre förståelse kring digitala strategier inom offentlig förvaltning.

För vidare info och kontakt:

Forskningskonsortiet
Digital Förvaltning
Swedish Center for Digital Innovation
www.digitalforvaltning.se
www.scdi.se

SCDI